

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Terveys kaupungeissa: yhteinen etu”

(2017/C 306/08)

Esittelijä: Roberto Pella (IT, EPP), Valdengon pormestari**POLIITTISET SUOSITUKSET**

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA (AK)

Yleistä

1. toteaa, että terveys on välttämätön tekijä yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta. Terveystieteiden käsitteellä ei tarkoiteta yksinomaan fyysistä selviytymistä tai sairauden puuttumista, vaan se sisältää myös psykologiset näkökohdat, luonnon- ja ympäristöolosuhteet, ilmaston ja asuinympäristön, työn sekä taloudelliset, sosiaaliset ja kulttuuriset olosuhteet, kuten Maailman terveysjärjestö (WHO) asian määrittelee.
2. painottaa, että kaupungeilla on merkittävä rooli terveyden edistämässä, kun kaupungistumisen myötä 70 prosenttia maailman väestöstä keskittyy kaupunkeihin.
3. toteaa jälleen, että EU:n toimenpiteet, rahoitusjärjestelyt ja painopisteet on usein suunnattu suuriin kaupunkeihin ja että olisi kiinnitettävä enemmän huomiota 5 000–100 000 asukkaan suuruisten pienten ja keskisuurten kaupunkien merkittävään kumulatiiviseen vaikutukseen, sillä niissä asuu yli puolet EU:n väestöstä⁽¹⁾. Lisää huomiota tulisi kiinnittää myös tällaisten kaupunkien huomattaviin mahdollisuuksiin laatia ja panna täytäntöön EU:n väestön terveyden edistämiseen tähtäviä sääntöjä.
4. toteaa, että termi ”terve kaupunki” (vrt. WHO) kuvaa ajatusta yhteisöstä, joka on tietoinen terveyden merkityksestä yhteisenä hyvänä ja joka pystyy edistämään ja ottamaan käyttöön selkeitä toimintalinjoja etuuksiin perustuvien nykyisten hyvinvointijärjestelmien suojelemiseksi ja parantamiseksi. Sama koskee ennalta ehkäisyjärjestelmiä, joilla lisätään kestävyys ja terveen eliniän odotetta ja supistetaan riskiä vajaakuntoisuudesta sekä edistetään samalla kestävä kehityksen tavoitteita.
5. panee merkille, että vaikka monet vuoden 2016 Amsterdamin julkilausuman myötä käynnistetyistä 12 kumppanuudesta EU:n kaupunkiagendan täytäntöön panemiseksi liittyvät terveysasioihin, terveyttä koskevia erityisiä kumppanuuksia ei ole vielä olemassa. Komitea pitää myös valitettavana, ettei EU:n kaupunkiagendassa edellytetä poikkihallinnollista varhaisvaiheen yhteistyötä terveysvaikutusten arvioinnissa, ja kehottaakin sisällyttämään terveyden, terveyden arvioinnin ja terveyden edistämisen määritelmän EU:n kaupunkiagendaan ja korostamaan agendan merkitystä terveyden kannalta.
6. panee merkille, että kansanterveys kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan ja että EU:n roolina on pääasiassa täydentää jäsenvaltioiden politiikkaa auttamalla hallintoa saavuttamaan yhteiset tavoitteet ja luomaan mittakaavaetuja.
7. korostaa, että on tarpeen tutkia ja analysoida terveyteen vaikuttavia tekijöitä ja tarkastella erityisesti terveyttä kaupungeissa sekä arvioida elinajan odotteen kasvusta johtuvia mahdollisuuksia ja pulmia.
8. muistuttaa, että on tarkistettava hyvinvointimekanismeja eri väestöryhmien erilaisia tarpeita ja olosuhteita koskevien tietojen pohjalta. Kyseisistä tiedoista ilmenee, että vanhemmat ikäryhmät kasvavat yhtenevästi elinajan odotteen kasvun kanssa, että yhteiskuntaryhmien välinen eriarvoisuus lisääntyy ja että tähän liittyy samanaikainen muuttoliikeilmio, joka asettaa sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluille lisähaasteen.
9. katsoo, että paikallis- ja aluehallinnot varmistavat tasapuolisuuden ja monitasoiseen yhteistoimintaan perustuvan hallintotavan verkoston, jossa instituutiot, yritykset, kansalaisyhteiskunnan järjestöt ja kansalaiset voivat antaa panoksensa yhteiseen, tasapuoliseen ja harmoniseen kaupunkisuunnitteluun.

⁽¹⁾ CDR 7987/2013.

10. muistuttaa mahdollisuudesta ehdottaa ja hyväksyä konkreettisia välineitä, joiden avulla edistetään ”terveyttä kaupungeissa” yhteisenä hyvänä seuraavien ensisijaisten poliittisten toimien yhteydessä:

- kaupunkisuunnittelu
- liikenne ja liikkuminen
- ympäristö ja terveellinen ravinto
- urheilu, liikunta ja koulutus
- hallintotapa.

Kaupunkisuunnittelu

11. kehottaa sisällyttämään terveyden ja sen määritelmän EU:n kaupunkiagendaan ja käynnistämään uuden yhteissuunnitteluun perustuvan toimintatavan, jonka avulla voidaan varmistaa, että aluesuunnittelulla edistetään terveyttä ja luodaan terveyttä tukevia ympäristöjä.

12. kehottaa paikallisviranomaisia hyödyntämään kaupunkialueiden innovatiivisia toimenpiteitä koskevaa Euroopan komission aloitetta, johon on osoitettu yhteensä 372 miljoonan euron määrärahat EAKR:sta vuosiksi 2014–2020 (mutta jossa ei erikseen mainita terveyttä painopistealana), jotta voidaan saada kaupunkialueille resursseja kaupunkien haasteisiin vastaavien uusien, testaamattomien ratkaisujen kokeilemiseksi ja sellaisten innovatiivisten toimintojen kehittämiseksi, joilla voidaan ratkaista myös kaupunkien terveyshaasteita.

13. kehottaa toteuttamaan politiikkoja, joilla pyritään integrointiin sosiaali- ja terveysalalla sekä sosiaalisten, taloudellisten ja ympäristöön liittyvien olosuhteiden parantamiseen köyhillä tai epäedullisessa asemassa olevilla asuinalueilla.

14. kiinnittää huomiota heikoimmassa asemassa olevien väestöryhmien, etenkin äitien ja lasten, sekä terveydellisistä syistä – mielenterveysongelmien, sairauden tai vamman vuoksi – heikossa asemassa olevien väestöryhmien hyvinvoinnin suojeluun sosiaalisen yhteenkuuluvuuden painopisteenä kaupungeissa torjuttaessa sosioekonomisia eroja ja lisääntyvää epätasa-arvoa. Terveys- ja sosiaali-indikaattorien korrelaatio (kuten yleinen kuolleisuus, vamma, subjektiivinen terveys) osoittaa, että tasa-arvoerot ilmenevät asteittain (Gini-kerroin), toisin sanoen terveystaso sosiaalisen asteikon tietyllä tasolla on alempi kuin korkeammalla tasolla ja korkeampi kuin alemmalla tasolla. Tästä voidaan päätellä, että riskiä silmiin kohdenneet valikoidut lähestymistavat eivät riitä, vaan on pyrittävä vaikuttamaan *asteikon* kaikkiin tasoihin, jotta poliittisten torjuntatoimien avulla päästään merkittäviin terveystuloksiin.

15. toteaa, että on tärkeää laatia politiikkoja, joiden avulla voidaan varmistaa laadukas terveenä ja aktiivisena ikääntyminen niin fyysisen kuin henkisen ja sosiaalisen sekä ihmissuhteisiin liittyvän hyvinvoinnin kannalta. Tässä yhteydessä on myös edistettävä osallistumista vapaa-ajan toimintaan kaupungeissa ja sukupolvien välisiä ohjelmia yksinäisyyden ja eristyisyyden torjumiseksi.

16. korostaa, että on tarpeen vahvistaa terveyttä edistäviä, ennaltaehkäiseviä sekä muuttajaväestön sosiaaliseen osallisuuteen ja terveydenhuollon piiriin pääsyyn tähtäviä toimia sosiaalisen osallisuuden painopisteenä. Tässä yhteydessä on hyödynnettävä myös kaupunkien kulttuurivälittäjiä (esim. RE-HEALTH⁽²⁾) ja kiinnitettävä erityistä huomiota uhrien, etenkin lasten, traumaattisiin kokemuksiin.

17. ehdottaa, että arvioidaan, mitkä olisivat mahdolliset hyödyt ja kustannukset, jos suuriin kaupunkikeskuksiin perustettaisiin eurooppalaisiin yhdenmukaistettuihin määritelmiin ja menetelmiin pohjautuvia terveyteen vaikuttavien tekijöiden *seurantakeskuksia* tai tietokeskuksia (*terveys kaikissa politiikoissa* (HiAP) *-yhteyspisteitä*), joiden kautta paikallis- ja alueviranomaisten ulottuvilla olisi muun muassa hyviä käytänteitä, tapaututkimuksia, kertomuksia ja rahoitusmahdollisuuksia.

18. esittää, että kaupungeissa, joissa ei vielä ole sellaista palveluyksikköä, arvioidaan, mitkä olisivat mahdolliset hyödyt ja kustannukset, jos perustettaisiin kaupunkien terveysjohtajan (*Healthy City Manager*) tehtävä, jossa toimenkuvana olisi tulkita kaupungissa esiin tulleita tarpeita, ohjata kehittämisprosessia yhdessä paikallisviranomaisten kanssa, koordinoita politiikkoja ja varmistaa niiden täytäntöönpano.

⁽²⁾ Toteutettu yhteistyössä Kansainvälisen siirtolaisuusjärjestön kanssa, <http://re-health.eea.ion.int/>

19. katsoo, että asianmukaisen aluesuunnittelun puitteissa olisi väestön terveyden edistämiseksi paitsi määritettävä viheralueita ja -vyöhykkeitä myös kehoitettava antamaan yleisesti arvoa kaupunkien ja alueiden ekosysteemille.

Liikenne ja liikkuminen

20. korostaa, että on tärkeää laatia kestäväan kehitykseen ja ihmisten terveyteen perustuvia paikallistason toimintalinjoja kaupunkien julkisen liikenteen, aktiivisen liikkumisen ja kaupunkiliikenteen suunnittelua varten. Komitea kehottaa tässä yhteydessä kiinnittämään huomiota Horisontti 2020 -puiteohjelman tarkistettuun työohjelmaan vuosiksi 2016–2017 ”älykästä, ympäristöystävällistä ja yhdentynyttä liikennettä” varten (määrärahat yli 6,3 miljardia euroa vuosiksi 2014–2020) ja erityisesti siihen sisältyvään kaupunkiliikennettä käsittelevään osioon ja kannustaa poliittisia päättäjiä tutkimaan ohjelman tarjoamia mahdollisuuksia paikallisten liikkuvuushankkeiden rahoittamiseen.

21. toistaa tukevansa kestäväan kaupunkiliikenteen suunnitelmia ja kannustaa laatimaan liikenteen ja aluesuunnittelun tai maankäytön alalla toteutettavia toimintapolitiikkoja sellaisen, kestäväan kehityksen mukaisen liikennehierarkian pohjalta, jossa asetetaan etusijalle kannustimet ja toimet, joilla pyritään edistämään aktiivisten liikkumismuotojen – kävelyn tai pyöräilyn – turvallisuutta ja myös houkuttavuutta sekä multimodaalista julkista liikennettä. Komitea pyytää saada osallistua kestäväan kaupunkiliikenteen suunnitelmien eurooppalaisen foorumin koordinaatio-ryhmään.

22. kannustaa paikallis- ja alueviranomaisia toteuttamaan eurooppalaista toimintapolitiikkaa, jossa tuetaan julkisten tai yksityisten sähköisten ja sähköistettyjen liikennevälineiden käyttöä ja fossiilisten polttoaineiden käytön asteittaista vähentämistä sekä tarjotaan kannustimia puhtaiden voimanlähteiden käytölle.

23. huomauttaa, että terveellisiä kaupunkeja voidaan saada aikaan vain, jos kaupungit ovat kestäväpohjaisia. Komitea painottaa, että elämänlaatu ja yleiset ympäristöolot riippuvat kaupunkiympäristön tilasta, ja tähdentää tämän vuoksi, että kokonaisvaltainen ja kestäväpohjainen lähestymistapa on tulevan kaupunkikehityksen edellytys⁽³⁾.

24. kannattaa uusia koko liikennejärjestelmää koskevia toimintapolitiikkoja, joilla tuetaan kaupunkeja mukautumaan esteettömyyden ja käytettävyyden korkeampiin normeihin julkisissa tiloissa ja kaupunkiliikenteessä vammaisia ajatellen.

25. kehottaa toteuttamaan valveuttamistoimia kansalaisten keskuudessa, jotta he valitsevat kaupungeissa taloudelliselta, ekologiselta ja terveydelliseltä kannalta tehokkaimpia liikkumismahdollisuuksia.

26. kehottaa Euroopan komissiota ottamaan huomioon kestäväpohjaisten liikennevälineiden käytön tarkistettaessa unionin vihreiden julkisten hankintojen kriteereitä liikenteen alalla tai edistämään teknologisen innovoinnin välineiden kehittämistä liikenteen alalla sekä niiden levittämistä jäsenvaltioissa.

27. on erityisen tyytyväinen hyviin käytänteisiin, kuten EUROOPAN LIIKKUJAN VIIKKOON – vuonna 2002 perustettu asemansa vakiinnuttanut kampanja, jossa pienet ja suuret kaupungit toteuttavat valistustoimintaa joka vuosi 16.–22. syyskuuta ja johon osallistui vuonna 2016 ennätykselliset 2 427 pientä ja suurta kaupunkia –, EU:n rahoittamaan PASTA-hankkeeseen⁽⁴⁾ (Physical Activity Through Sustainable Transport Approaches) eli aktiiviseen ohjelmaan, jossa todetaan nimenomaisesti terveyden ja liikkuvuuden välinen yhteys kaupungeissa, sekä julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksiin lähiliikennepalvelujen kehittämiseksi.

28. painottaa, että paikallis- ja alueviranomaisilla on lakiin perustuvat toimivaltuudet osoittaa suojelualueita, tukea EU:n Natura 2000 -verkostojen ja ottaa biologiseen monimuotoisuuteen liittyvät asiat huomioon kaupunki- ja aluesuunnittelussa, ja toteaa yhä useampien tieteellisten tutkimusten osoittavan, että luonto voi vaikuttaa terveyshaasteiden ja sosiaalisten haasteiden ratkaisemiseen ilmastonmuutoksen seurausten lieventämisen, liikunnan ja sosiaalisen osallisuuden edistämisen ja stressin vähentämisen kautta.

⁽³⁾ COR 07987/2013.

⁽⁴⁾ <http://pastaproject.eu/home/>

Ympäristö, asuminen ja terveellinen ravinto

29. suhtautuu myönteisesti Euroopan komission 7. joulukuuta 2016 tekemään päätökseen laatia toimintasuunnitelma lintu- ja luontotyyppidirektiivien täytäntöönpanon parantamiseksi sekä siihen, että siinä tunnustetaan kaupunkien integroidun hallinnon ja suunnittelun merkitys biologisen monimuotoisuuden säilyttämisen tavoitteiden saavuttamiselle EU:ssa ⁽⁵⁾.
30. vahvistaa kehoituksensa ja sitoumuksensa lisätä luontoa ja biologista monimuotoisuutta edistävän Life-ohjelman varoja vuoden 2020 jälkeen. Ohjelmassa on tarkoitus kehittää kaupunkien infrastruktuuria ja vihreitä ratkaisuja, jotka on katsottu perusluonteisiksi, kun otetaan huomioon ilmastonmuutos, EU:n toimintasuunnitelman 2020–2030 ilmasto- ja energiapolitiittiset tavoitteet, Pariisin ilmasopimus, Yhdistyneiden kansakuntien ja FAO:n toimintaohjelmat sekä kestävä kehityksen tavoitteet. Komitea kehottaa tässä yhteydessä tukemaan vahvemmin paikallis- ja aluetason aloitteita ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi eurooppalaisessa kaupunkiympäristössä ⁽⁶⁾ kahdeksatta ympäristöohjelmaa 2020–2027 silmällä pitäen.
31. kehottaa vaikuttamaan ympäristö- ja ilmastotekijöihin, jotta voidaan edistää terveyttä kaupungeissa. Meneillään olevat tutkimukset ovat osoittaneet kaupungistumisen vaikutukset paitsi sydän- ja verisuonitautien ja hengityselinten sairauksien mutta myös ylipainon ja tyypin 2 diabeteksen esiintymiseen. Komitea kehottaakin laatimaan kustannus-hyöty-analyseja ilman saastumisen ja melun eli terveyteen kaupungeissa vaikuttavien ja sitä määrittävien tekijöiden suhteen toimimatta jättämisestä. Näin voidaan parantaa tietoisuutta ja valita taloudellisesti tarkoituksenmukaisin julkinen toimintapolitiikka ⁽⁷⁾.
32. kannattaa aloitteita, joilla edistetään paikallis- ja alueviranomaisten, terveysalan ja luontoalan välistä yhteistyötä ja joiden tavoitteena on parantaa kansalaisten terveyttä ja hyvinvointia edistämällä kansalaisten yhteyttä luontoon, tarjoamalla heille mahdollisuus käydä säännöllisesti lähiseutujen luontoalueilla, tukemalla säännöllistä liikuntaa ja hyödyntämällä luontoalueita hoitotarkoitukseen muiden terveydenhoitomenetelmien rinnalla.
33. suhtautuu erittäin myönteisesti hyviin käytänteisiin, joita ovat Euroopan vihreä pääkaupunki -palkinto sekä vasta perustetut Euroopan solidaarisuusjoukot, jotka tarjoavat nuorille eurooppalaisille mahdollisuuden osallistua suoraan Natura 2000 -kohteiden hallintaan vapaaehtoistyön muodossa ja jotka näin lähentävät nuoria luontoon, lisäävät heidän tietoisuuttaan ympäristöasioista ja tarjoavat mahdollisuuden nauttia luonnon ja biologisen monimuotoisuuden terveyshyödyistä.
34. kehottaa kiinnittämään huomiota asumisterveyteen ja -olosuhteisiin sekä julkisten rakennusten, kuten koulujen ja päiväkotien rakentamisen ja ylläpidon terveellisyteen ja turvallisuuteen mm. sisäilmakysymyksissä.
35. suosittaa, että mahdollisimman suurta huomiota kiinnitetään terveellisen ruokavalion merkitykseen ja annetaan tätä varten tarkkoja ohjeita, joissa otetaan huomioon erilaiset toimintaympäristöt ja kohderyhmät (kouluruokaloiden, henkilökuntaruokalojen ja sosiaalisten ravintoloiden asianmukaiset ruokalistat). Komitea suhtautuu tässä yhteydessä myönteisesti koulujen terveelliseen ruokaan liittyviä julkisia hankintoja käsittelevän teknisen raportin julkaisemiseen ja suosittaa, että kaikki ruokaa ja ruokapalveluja kouluissa tai kouluihin hankkivat paikallis- ja alueviranomaiset käyttävät tätä tausta-asiakirjaa apuna terveys- ja ravintoasioiden ottamiseksi paremmin huomioon elintarvikkeiden hankintaeritelmissä.
36. suosittaa, että edistetään toimintalinjoja, joilla palkitaan sekä tuottajien että tuotteiden vastuullisuudesta ympäristökysymyksissä tuotantosektorilla, jäteala mukaan lukien.
37. suosittaa, että kiinnitetään erityistä huomiota syömishäiriöiden ja haitallisen alkoholikäytön ennaltaehkäisemiseen, tupakointiin sekä muihin riippuvuuksiin ja että ehdotetaan paikallis- ja aluetasolla konkreettisia ratkaisuja edistämällä innovatiivista ja korkealaatuista tutkimusta, jakamalla näyttöä sekä arvioimalla sääntelytoimenpiteitä mutta myös toteuttamalla valvontaa ja ennaltaehkäisytoimia julkisilla paikoilla ja julkisissa tiloissa.

⁽⁵⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_MEX-16-4308_en.htm: Toimintasuunnitelma sisältää joukon konkreettisia toimia, kuten säännölliset kokoukset kaupunginjohtajien ja muiden paikallisviranomaistahojen kanssa, jotta voidaan arvioida täytäntöönpanon haasteita ja auttaa jäsenvaltioita toteuttamaan tarvittavat korjaavat toimet. Lisäksi suunnitelmassa laaditaan yhteistyössä jäsenvaltioiden ja asianomaisten sidosryhmien kanssa tarkoituksenmukaiset täytäntöönpanon suuntaviivat alueellisia toimijoita varten ja vähennetään näin tarpeetonta taakkaa ja riita-asioita sekä kannustetaan biologista monimuotoisuutta edistäviin kansallisiin ja alueellisiin investointeihin. Alueiden komitea osallistuu tiiviisti tänään käydyin periaatekeskustelun jatkokotoimiin.

⁽⁶⁾ Life-ohjelman väliarviointi (viite: COR-2016-04126).

⁽⁷⁾ Kohti uutta EU:n strategiaa ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi – yhdenntetty lähestymistapa (COR-2016-02430).

Urheilu, liikunta ja koulutus

38. toteaa jälleen, että liikunta on yksi tehokkaimmista tavoista ehkäistä muita kuin tarttuvia tauteja ja torjua lihavuutta sekä ylläpitää terveellisiä elintapoja. Kun otetaan huomioon, että liikunnan ja mielenterveyden sekä kognitiivisten prosessien välisestä positiivisesta korrelaatiosta saadaan jatkuvasti lisää näyttöä, komitea kehottaa paikallis- ja alueviranomaisia keräämään ja jakamaan esimerkkejä hyvistä käytänteistä muiden innoittamiseksi, mallin näyttämiseksi ja opiksi ottamiseksi.

39. kehottaa Euroopan komissiota vahvistamaan kuntien ja alueiden roolia tehostettaessa toimia terveystieteiden alalla kaikissa ihmisten elämäntilanteissa koulusta työpaikalle, aina vapaa-aikaan ja liikenteeseen asti. Tällaisten toimien avulla voidaan vahvistaa liikuntakulttuuria, vastata neuvoston ja parlamentin äskettäisiin kehotuksiin ja omaksua aloitteita terveiden elämäntapojen edistämiseksi.

40. toistaa, että on edistettävä koulutusta ja valmiuksien parantamista terveysalalla oppilaitoksissa, sillä on osoitettu, että oppilaitoksissa annettu terveyskasvatus vähentää tehokkaasti käyttäytymismalleja, jotka vahingoittavat nuorten terveyttä.

41. suhtautuu myönteisesti Euroopan komission joulukuussa 2016 julkaiseman, monialaisesta terveyttä edistävän liikunnan lisäämisestä annetun neuvoston suosituksen täytäntöönpanoa käsittelevän ensimmäisen kertomuksen⁽⁸⁾ sisältöön ja suosittaa, että Euroopan komissio asettaa tavoitteeksi liikunnan puutteesta aiheutuvien, EU:n 28 jäsenvaltiossa vuosittain yli 80 miljardin euron kustannusten⁽⁹⁾ vähentämisen siten, että lisätään toimia liikunnan edistämiseksi ja liikkumattomuuden ennaltaehkäisemiseksi ja tuetaan seurantaindikaattoreiden kehittämistä paikallis-, alue- ja EU-tasolla.

42. on erityisen tyytyväinen hyviin käytänteisiin ja kannustaa vaihtamaan niitä paikallistasolla. Mainittakoon esimerkkeinä edellytysten luominen kävely- ja pyöräilyreittien lisäämiselle paitsi kaupunkiliikenteen myös juoksun, kävelyn ja pyöräilyn edistämiseksi siten, että varmistetaan asianmukainen turvallisuus; julkisten vihialueiden varustaminen ”ulkona toimiviksi kuntosaleiksi”; kaikille soveltuvan koululiikunnan määrän ja laadun parantaminen; koulujen urheilutilojen käyttö muiden väestöryhmien liikuntaan oppituntien ulkopuolella. Komitea kannattaa sellaisia aloitteita kuin ACES Europan (Euroopan urheilupääkaupunkien liiton) koordinoima Euroopan urheilupääkaupunkien ja urheilukaupunkien nimeäminen vuosittain; Euroopan urheilun teemaviikko, jonka aiheena vuonna 2017 on ”Liikunta ja terveys”; Erasmus+ urheiluohjelman hyödyntäminen ja terveystieteiden edistäminen tehokkaammin.

43. panee merkille rahoitus- ja talouskriisin vakavat vaikutukset julkisten terveydenhuoltojärjestelmien kykyyn tarjota asianmukaisia palveluja, kun otetaan myös huomioon muun muassa ikääntyvästä väestöstä johtuva kasvava kysyntä. Komitea muistuttaa, että tieto- ja viestintätekniikka voi olla tehokas väline kustannustehokkaan ja laadukkaan terveydenhuollon ylläpitämiseksi, sillä sen avulla kaikenikäiset ihmiset voivat huolehtia paremmin terveydestään ja elämänlaadustaan niin kaupungeissa kuin maaseudulla.

Hallintotapa

44. ehdottaa, että tutkitaan yhdessä Euroopan komission kanssa konkreettisia keinoja kutsua alue- ja paikallishallintotahot osallistumaan aktiivisesti sellaisiin verkostoihin kuin älykkäät kaupungit ja kaupunginjohtajien energia- ja ilmastopuolustus tai WHO:n tukemat ennaltaehkäisy- ja terveyden edistämisen alan verkostot (WHO *Healthy Cities Network*, WHO *Healthy Ageing Task Force*, WHO *Age-Friendly Cities Project*, WHO *Regions for Health Network*, *Schools for Health in Europe Network* jne.) lippulaivahankkeen ”Resurssitehokas Eurooppa”⁽¹⁰⁾ keskeisille soveltamisaloille, kuten biologinen monimuotoisuus ja maankäyttö, jäte- ja vesihuolto tai ilman saastuminen.

45. kehottaa tukemaan nykyistä enemmän paikallisia aloitteita, jotta voidaan tiedottaa kansalaisille primaariehkäisyohjelmista ja edistää heidän osallistumistaan niihin. Tämä koskee erityisesti elämäntapasairauksia, kroonisia sairauksia, tarttuvia tauteja ja ei-tarttuvia tauteja, sillä ne ovat nykyään suurin riski ihmisten terveydelle ja kehitykselle. Komitea kehottaa tukemaan tieteellisesti testattuja toissijaisia ennaltaehkäisyohjelmia institutionaalisen osallistumisen ja kansalaisyhteiskunnan valistuksen yhteydessä.

⁽⁸⁾ eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?qid=1483950644221&uri=CELEX:52016DC0768

⁽⁹⁾ ISCA/CEBR-tutkimus (2015) julkaisussa *Narrative review: the state of physical activity in Europe*, s. 37, PASS Project: fr.calameo.com/read/000761585fb41d432c387

⁽¹⁰⁾ CdR140/2011.

46. kehottaa vakiinnuttamaan kuntien, yliopistojen, terveydenhuoltolaitosten, tutkimuskeskusten, yritysten, ammattilaisten, vapaaehtoisjärjestöjen ja yhteisöllisten organisaatioiden välisen tiiviin yhteistyön, jotta kaupungeissa voidaan tutkia ja seurata kansalaisten terveyteen vaikuttavia tekijöitä ja ottaa käyttöön tehokkaampi ja reaktiivisempi monitasoinen hallintotapa terveyspolitiikan parantamiseksi.

47. korostaa kaikkien hallintotasojen ja kansalaisten velvollisuutta antaa merkittävä panos tartuntatautien vaikutusten vähentämiseen siten, että edistetään ja tuetaan rokotusohjelmia, ennaltaehkäisytoimia ja terveellisiä elintapoja. Lisäksi on tutkittava sitä, minkälaisissa kaupunkiympäristöissä voidaan parhaiten informoida ja motivoida kansalaisia (terveydenhoitolaitokset, työpaikat, vapaa-ajan- ja urheilukeskukset sekä verkkoympäristöt, kuten viranomaisten internetsivut).

48. kiinnittää huomiota siihen, että kiertotalouden terveysvaikutusten arviointi on toistaiseksi ollut melko vähäistä. Komission kiertotalouspaketin toimeenpanossa ja jatkovalmisteluissa sekä kansallisissa kiertotaloutta edistävässä hankkeissa tulisi syventää kiertotalouden terveysvaikutusten arviointia ja lisätä jätehuollon, ympäristönsuojelun ja terveydensuojeluviranomaisten vuoropuhelua (esim. jätteiden hyötykäyttö maanrakentamisessa, veden uudelleenkäyttö jne.).

49. esittää, että hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen lisätään paikallisiin ja alueellisiin strategioihin. Näin edistetään sen huomioimista eri toimialojen päätöksenteossa. Toteutumista voidaan seurata esim. sähköisellä hyvinvointikertomuksella, jossa olisi kansallisesti määritettyjä indikaattoreita.

Bryssel 11. toukokuuta 2017.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Markku MARKKULA
